

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Волинського національного
університету імені Лесі Українки

професор **Анатолій ЦЬОСЬ**

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації «Психологічні основи емоційної експресивності стосовно осіб із
хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту»,**

Пастрик Тетяни Володимирівни,

подану на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук
зі спеціальностей 19.00.01 – загальна психологія, історія психології;
19.00.04 – медична психологія

Рішенням вченої ради Волинського національного університету імені Лесі Українки рецензентами дисертації Пастрик Т.В. «Психологічні основи емоційної експресивності стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту» призначено: д. психол. наук, проф. Гошовського Я.О., д. психол. наук, проф. Вірну Ж.П., д. психол.н., доц. Журавльову О.В. (протокол № 16 від 27 грудня 2022 р.). Обговорення дисертаційної роботи та затвердження висновку рецензентів відбулося на фаховому семінарі кафедри загальної та клінічної психології Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 6 від 12.01.2023 р.).

Присутні на засіданні: 14 осіб, з них 5 докторів психологічних наук, 9 кандидатів психологічних наук: д. психол. наук, проф. Гошовський Я.О., д. психол. наук, проф. Вірна Ж.П., д. психол. н., проф. Заскіна Л.В., д. психол. н., проф. Лазорко О.В., д. психол. н., доцент Журавльова О.В., к. психол. н., доц. Коструба Н.С., к. психол. н, проф. Малімон Л.Я., к. психол. н., доцент Федотова Т.В., к. психол. н., доцент Кихтюк О.В., к. психол. н., доцент Мудрик А.Б., к. психол. н., доцент Мітлош А.В., к. психол. н., доцент Крижановська З.Ю., к. психол. н., доцент Павлюк Т.В., к. психол. н., доцент Власюк Д.П.

Слухали:

доповідь дисертантки, к. психол. наук Пастрик Тетяни Володимирівни за матеріалами дисертаційної роботи «Психологічні основи емоційної експресивності стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту».

Тему дисертаційної роботи затверджено на засіданні вченої ради Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 12 від 29.10.2020 р.).

Запитання по темі дисертації ставили: д. психол. н., проф. Лазорко О.В., к. психол. н., доц. Коструба Н.С., к. психол. н, проф. Малімон Л.Я., к. психол. н., доцент Федотова Т.В., к. психол. н., доцент Кихтюк О.В., к. психол. н., доцент Мудрик А.Б., к. психол. н., доцент Мітлош А.В., к. психол. н., доцент Крижановська З.Ю., к. психол. н., доцент Павлюк Т.В.

Слухали: виступи рецензентів дисертації д. психол. наук, проф. Гошовського Я.О., д. психол.наук, проф. Вірної Ж.П., д. психол. н., доц. Журавльової О.В.

В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь: д. психол. н., проф. Засекіна Л.В., д. психол. н., проф. Лазорко О.В., к. психол. н., доц. Коструба Н.С., к. психол. н, проф. Малімон Л.Я., к. психол. н., доцент Федотова Т.В., к. психол. н., доцент Мудрик А.Б., к. психол. н., доцент Мітлош А.В.

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

1. **Актуальність теми** дослідження. Особи, які живуть із діагнозом хронічних захворювань шлунково-кишкового тракту (ШКТ), мають багато викликів, пов'язаних із управлінням хворобою, плануванням способу життя, який передбачає дотримання дієти та медикаментозне лікування. Тому підтримка родини та медперсоналу для таких осіб є надзвичайно важливою, що підкреслюється у дослідженнях психологічного супроводу осіб із хворобами ШКТ. Водночас, серед сімейної та психосоціальної підтримки, міжособових стосунків осіб із хронічним захворюванням до фокусу уваги потрапляє конструкт емоційної експресивності (ЕЕ), який виражає особливості критичного і ворожого ставлення до особи, а також прояви емоційної гіперопіки. Також існують дослідження впливу ефекту ЕЕ на ефективність дотримання дієти особами із хронічними захворюваннями. Як зазначають дослідники, при хронічному перебігу хвороби важко визначити, що є позитивним наслідком її лікування, адже часто повне одужання є неможливим, і тоді варто говорити про якість життя особи та мінімізацію фізичних проявів симптомів. Захворювання ШКТ ускладнюються тим, що, окрім фізичних симптомів, відбувається значне погіршення функціонування особи у різних сферах життя, в соціальній взаємодії зокрема, внаслідок необхідності

дотримуватися певного режиму поведінки й харчування. Такі обмеження призводять не лише до скорочення важливих соціальних контактів, а й до часткової або повної непрацездатності особи. Водночас, незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених ЕЕ у контексті хронічних хвороб та її впливу на різні аспекти перебігу хвороби, ефект ЕЕ членів сім'ї та медичного персоналу на якість життя та управління хворобою осіб із хронічними захворюваннями ШКТ не отримав комплексного вивчення, що визначає актуальність представленої роботи.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконувалося з погодження Комітету з етики наукових досліджень Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 03-24/04/1107 від 20.05.2022). Тема дисертаційного дослідження затверджена на засіданні вченої ради Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 12 від 29.10.2020 р.). Розділ дисертації про динаміку морального дистресу медпрацівників та його зв'язок з ЕЕ, а також експериментальну когнітивно-поведінкову психоедукаційну програму для медпрацівників виконано у відповідності до держбюджетної теми МОН України «Моральна травма та моральне зцілення учасників бойових дій: нейрокогнітивні кореляти та психологічні інтервенції» (0122U000945).

3. Наукова новизна одержаних результатів:

вперше

визначено феноменологію ЕЕ як одночасно об'єктивно існуючого та суб'єктивно проживаючого конструкту, що зумовлює подвійну специфіку його дослідження;

виявлено структуру управління хворобою й саморегуляції осіб із хронічними захворюваннями ШКТ та її зв'язок з якістю їхнього життя: опосередкований ефект ЕЕ на управління хворобою й саморегуляцію, зокрема на взаємозв'язок втомлюваності і виснаженості осіб із захворюваннями ШКТ та труднощів, пов'язаних із хворобою;

виявлено взаємозв'язок між ЕЕ з боку медперсоналу та родини й низьким рівнем якості життя осіб із захворюванням, управлінням хворобою та саморегуляцією цих осіб;

встановлено реципрокний характер сприйнятої критичності у взаємних стосунках осіб із захворюваннями ШКТ, членами їхньої родини та медперсоналом;

визначено кореляційні зв'язки між ЕЕ з боку родичів та домінуванням у мовленні категорій афекту, негативних емоцій, водночас зниження дієслів, що виражають розуміння і усвідомлення, скорочення кількості слів у реченні;

розроблено експериментальну когнітивно-поведінкову психоедукаційну програму для медперсоналу, спрямовану на зниження ЕЕ стосовно осіб із хронічними захворюваннями ШКТ та її впливу на якість життя;

встановлено негативний вплив COVID-19 як екосистеми на емоційний дистрес осіб із захворюваннями ШКТ;

визначено психолінгвістичні маркери ставлення до хвороби і стигми стосовно осіб із хронічними захворюваннями ШКТ, а також сприйнятої критичності осіб із захворюванням ШКТ;

уточнено і розширено уявлення про соціально-психологічну підтримку осіб із хронічною хворобою, їхню якість життя і психологічне благополуччя, а також ставлення до хвороби в межах загальної категорії ставлення;

подальшого розвитку набули положення біопсихосоціального підходу та категоріальних моделей щодо дослідження конструктів у галузі клінічної й медичної психології.

4. **Практичне значення одержаних результатів дослідження** полягає в тому, що його основні положення та висновки можуть використовуватись у дослідницькій роботі та лікуванні осіб із захворюваннями ШКТ. Експериментальна когнітивно-поведінкова психоедукаційна програма для медперсоналу щодо зменшення рівня ЕЕ стосовно осіб із хронічними захворюваннями ШКТ може широко впроваджуватися для покращення якості життя осіб із захворюваннями ШКТ. Розроблено рекомендації для членів родини щодо зменшення рівня їхньої ЕЕ стосовно осіб із хронічними захворюваннями ШКТ. Адаптовані і стандартизовані українськомовна версія опитувальника «Управління хворобою та саморегуляція осіб із захворюванням» (Health and Self-Management in Disease-HASMID) із визначенням її психометричних властивостей, а також шкала для діагностики сприйнятого рівня ЕЕ (Perceived Level of Expressed Emotion Scale, pLEE) у сукупності сприйнятих критичності, дратівливості, емоційної гіперопіки та ворожості може широко застосовуватися в психодіагностиці цих осіб.

Отримані результати можуть використовуватися при викладанні дисциплін «Клінічна психологія», «Медична психологія». «Психосоціальна підтримка у медичних закладах».

Результати дослідження впроваджено в навчальний процес Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка 03-24/04/88 від 13.01.2023 р.), Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (довідка 20/15.16 від 11.01.2023 р.), Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради (довідка 628.1/02/2-22 від 23.12.2022 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка 25/33-03 від 10.01.2023 р.).

5. **Відповідність дисертаційної роботи паспортам спеціальностей 19.00.01 – загальна психологія, історія психології; 19.00.04 – медична психологія.** Дисертаційне дослідження Пастрик Т.В. «Психологічні основи емоційної експресивності членів сім'ї стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту» відповідає паспортам двох спеціальностей: 19.00.01 – загальна психологія, історія психології та 19.00.04 – медична психологія, оскільки слугує теоретичним та практичним фундаментом дослідження відносно нової категорії у психологічній науці – емоційної

експресивності як ставлення до особи, яка має проблеми з фізичним або психічним здоров'ям. Результати дисертаційного дослідження включають систему психологічних знань, вивчення загальних і специфічних закономірностей прояву емоційної експресивності та представляють комплексну методологію її дослідження в межах біопсихосоціальної парадигми. Предметом представленого дослідження є психологічні основи емоційної експресивності членів сім'ї стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту.

Робота відповідає паспорту спеціальності 19.00.01 – загальна психологія, історія психології за такими напрямками досліджень: 2.2. Методологія: загальні принципи, категорії, поняття, закони і закономірності в системі психологічних знань; винайдення, застосування та оцінка методів психологічного дослідження; 2.3. Зв'язок загальної психології з галузями психологічної науки, зокрема – на ґрунті понять: процеси, стани, властивості; психологія та її міждисциплінарні зв'язки; 2.4. Теоретична психологія та психологічна практика: експеримент – діагностика – консультування – корекція – психологічна допомога особистості та соціуму; 2.5. Особистість: норма – аномалії – патологія.

Робота відповідає паспорту спеціальності 19.00.04 – медична психологія за такими напрямками досліджень: 2.4. Психокорекція – розробка засобами психології заходів профілактики (психогігієна), лікування (психофармакологія) та реабілітації хворих з психічними і соматичними захворюваннями; 2.5. Психологія медичного працівника (особистість лікаря, професійна деформація, етика та ін.); 2.6. Прикладні соціально-психологічні дослідження – взаємодія «лікар – сестра – хворий», хворих один з одним, особливості лікувального середовища та інші – з метою оптимізації лікувальних заходів.

6. **Надійність та об'єктивність результатів** дослідження забезпечено всебічним теоретико-методологічним аналізом проблеми, застосуванням коректного комплексу діагностичних методів, достатнім обсягом емпіричного матеріалу, використанням сучасних методів математичної статистики, репрезентативністю вибірки.

7. **Кандидатську дисертацію** за темою «**Психологічні особливості формування продуктивного білінгвізму у майбутніх перекладачів**» зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія захищено в спеціалізованій вченій раді Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2007 р.). Матеріали та результати кандидатської дисертації в докторській дисертації не використовувались.

8. **Дотримання принципів академічної доброчесності.** Дисертаційна робота є результатом самостійних досліджень Пастрик Т.В., і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень.

Особистий внесок здобувача у працях, опублікованих у співавторстві, полягає у теоретичному аналізі конструкту емоційної експресивності та дотриманні основних вимог щодо культурної адаптації методик за інструкціями

ВООЗ, узагальненні основних положень нарративного підходу та здійсненні якісного аналізу нарративів про хворобу, розробці й обґрунтуванні експериментальної програми для медпрацівників, а також встановленні зв'язку між ЕЕ та моральним дистресом медпрацівників.

9. **Апробація результатів дослідження.** Результати наукових пошуків оприлюднено на таких науково-практичних конференціях і семінарах: XIII Міжнародна науково-практична конференція студентів і аспірантів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (Луцьк, 2016-2019), Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки» (Рівне, 2020), Міжнародна наукова та професійна конференція “Pedagogy and Psychology In an Era of Increasing Flow of Information” (Будапешт, 2020), I Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Психологічні умови благополуччя персоналу організацій» (Львів, 2020), XV Міжнародна науково-практична конференція «Психолінгвістика в сучасному світі» (Переяслав-Хмельницький, 2020-2022), Міжнародна наукова та професійна конференція «Pedagogy and Psychology in the age of globalization – 2020-2022» (Будапешт, 2020-2022), Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні орієнтири розвитку науки, освіти, технологій і суспільства» (Біла Церква, 2022), Всеукраїнський науково-практичний семінар «Когнітивно-комунікативні стратегії розвитку здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки» (Дніпро, 2021), XIV Міжнародна науково-практична конференція «Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості» (Луцьк, 2022), Всеукраїнська науково-практична конференція «Теорія и практика підготовки конкурентоспроможного фахівця як фактор освітніх парадигм» (Тернопіль, 2022); Міжнародна науково-практична конференція «Комунікація і спілкування у XXI столітті» (Київ, 2021); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми екстремальної та кризової психології» (Дніпро, 2022), XVI Міжнародна науково-практичної конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (Луцьк, 2022), I Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми клінічної психології та нейропсихології» (Луцьк, 2022), Міжнародна науково-практична конференція стратегічні орієнтири розвитку науки, освіти, технологій і суспільства (Полтава, 2022); XII Міжнародна науково-практична конференція “*International scientific innovations in human life*” (Манчестер, 2022), III Міжнародна науково-практична конференція “*Scientific research in the modern world*» (Торонто, 2023), IV Міжнародна науково-практична конференція (Осака, 2023).

Публікації. Основні результати дослідження представлено в 29 публікаціях здобувача, з яких 4 статті опубліковані у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus і Web of Science, 16 статей – у наукових періодичних виданнях, включених до переліку фахових з психології, 1

навчальний посібник, 9 – статті та тези у збірниках матеріалів міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференцій.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Статті опубліковані у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Scopus і Web of Science

- 1.1. Pastryk T., Kotys O., Dyachuk N., Milinchuk V. Consciousness, speech pathology and speech rehabilitation following stroke. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2019. Vol.6, No. 2. P. 89–97. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3637746> (Scopus)
- 1.2. Pastryk T., Kireieva Z., Kordunova N., Lyla M. Perceived Expressed Emotion in the Illness Narratives of Individuals with Chronic Gastrointestinal. *East European Journal of Psycholinguistics*. 2021. Vol.8, No. 2. P. 189–200. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2021.8.2.pas> (Scopus)
- 1.3. Zasiiekina L., Pastryk T., Kozihora M., Fedotova T., Zasiiekin S. Cognition, Emotions, and Language in Front-Line Healthcare Workers: Clinical and Ethical Implications for Assessment Measures. *Psycholinguistics*. 2021. Vol. 30, No.1. P. 8–25. <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2021-30-1-8-25> (Web of Science, Scopus)
- 1.4. Pastryk, T., & Kots, M. (2022). Translation and Cross-Cultural Adaptation of Expressed Emotion Measure. *East European Journal of Psycholinguistics*, 9(1). P. 134-144. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2022.9.1.pas> (Scopus)

2. Статті у фахових виданнях, що включені до переліку, затвердженого МОН

- 2.1. Кихтюк О. В., Пастрик Т. В. Психологічні проблеми осіб із відносно позитивним статусом. *Психологія: реальність і перспективи*, 2016. Вип. 6. С. 71-76.
- 2.2. Пастрик Т. В. Емоційна експресивність vs емоційне ставлення до осіб із хронічними захворюваннями: концептуалізація понять. *Психологія та соціальна робота*. 2020. Вип. 1(51). С. 154–164. [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2020.2\(52\).238111](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2020.2(52).238111)
- 2.3. Пастрик Т.В. Здоров'я та психологічний добробут осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту під час карантинних обмежень COVID-19. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія»*. 2021. Вип. 12. С. 12–17. <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2021-12-12-16>
- 2.4. Пастрик Т. В. Емоційна експресивність у контексті ставлення до себе, до інших і до світу. *Науковий вісник ХДУ. Серія «Психологічні науки»*. 2021. Вип. 4. С. 55–61. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2021-4-7>

2.5. Пастрик Т. В. Психологічні прояви емоційної експресивності стосовно осіб із медичними діагнозами. *Психологія та соціальна робота*. 2021. Вип. 1 (53). С. 136–150. [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.1\(53\).243358](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.1(53).243358)

2.6. Пастрик Т. Методологічні засади дослідження емоційної експресивності родичів стосовно осіб із хронічними шлунково-кишковими захворюваннями. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 39. С. 306-321. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-39-pas>

2.7. Пастрик Т. В. Культурна адаптація та стандартизація опитувальника управління хворобою та саморегуляція осіб із захворюванням. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2022. Вип. 1(57) Т. 2. С. 154-167. <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2022-57-1-2-154-166>

2.8. Пастрик Т. В. Емоційна експресивність у контексті моделі рис особистості: теоретико-емпіричне осмислення понять. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 40. С. 136-149. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2022-40-pas>

2.9. Пастрик Т. В. Демографічні характеристики як детермінанти емоційної експресивності у родинах осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту. *Психологія: реальність і перспективи*. 2022. Вип. 19. С. 110-118. <https://doi.org/10.35619/praprv.v1i19.314>

2.10. Пастрик Т. В. Суб'єктивне переживання емоційної експресивності особами із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту. *Психологічний часопис: науковий журнал*. 2022. Вип. 5(8). С. 39-46. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.5.4>

2.11. Засєкіна Л. В., Пастрик Т. В. Моральний дистрес та емоційна експресивність медпрацівників: когнітивно-поведінкова психоедукаційна програма. *Журнал сучасної психології*. 2022. Вип. 4(27). С. 23-31 <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2022-4-3>

2.12. Пастрик Т. В. Реципрокність емоційної експресивності у тріаді «Користувач медичних послуг-родина-медпрацівник». *Український психологічний журнал: збірник наукових праць*. 2022. Вип. 2(17). С. 103-118. [https://doi.org/10.17721/upj.2022.1\(17\).6](https://doi.org/10.17721/upj.2022.1(17).6)

2.13. Пастрик Т.В. Системний огляд проблеми емоційної експресивності найближчого оточення стосовно осіб із психічними та фізичними захворюваннями. *Науковий вісник ХДУ. Серія Психологічні науки*. 2022. Вип. 2. С. 109-116. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2022-2-15>

2.14. Пастрик Т. В. Психодіагностика емоційної експресивності у наукових дослідженнях об'єктивний рівень ставлення родини чи суб'єктивне переживання. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2022. Вип. 2(58). С. 160-170. <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2022-58-2-160-170>

2.15. Пастрик Т. В. Управління хворобою та якістю життя осіб із захворюваннями шлунково-кишкового тракту. *Наукові перспективи*. 2022. Вип. 12(30). С. 473-487. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12\(30\)-473-486](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12(30)-473-486)

2.16. Пастрик Т. В. Прояви емоційної експресивності в мові та мовленні. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2022. Вип. 3(59). С. 16-24. <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2022-59-3-16-24>

3. Статті в інших наукових виданнях та збірниках науково-практичних конференцій

3.1. Федонюк Л. Я., Пастрик Т. В. Музей як освітній простір та просвітницький ресурс у закладах вищої медсестринської освіти. *Науково-практичний журнал «Медсестринство»* Тернопіль: Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського, 2021р. Вип. 4. С. 16-17.

3.2. Пастрик Т. В. Ефективне спілкування членів родини з особою із хронічним захворюванням як чинник здоров'я громади: Комунікація і спілкування в ХХІ столітті: *Збірник наукових робіт учасників Всеукраїнського круглого столу: «Комунікація і спілкування у ХХІ столітті» (22 лютого 2022 р.)* [Електронний ресурс] / за наук. ред. Г. М. Бевз, І. В. Петренко, В. І. Юрченко. *Вісник педагогіки і психології*. 2022. Вип. 29. 2022. С. 84-89.

3.3. Пастрик Т. В. Психічні стани медпрацівників у кризових ситуаціях під час пандемії COVID-19 *Актуальні проблеми екстремальної та кризової психології* : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (21 лютого 2022 р.). Дніпро : ДДУВС. 2022. – С. 66-69.

3.4. Пастрик Т. В. Емоційний дистрес медпрацівників у кризових ситуаціях під час пандемії COVID-19 *Психологічні основи здоров'я, освіти, науки та самореалізації особистості* : матеріали XIV міжнар. наук. - практик. конф. (7 – 8 квіт. 2022 р.) / за заг. ред. М. І. Магдисюк. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. С. 130 – 133.

3.5. Пастрик Т.В. Емоційна експресивність членів родини та медперсоналу до особи із хронічним захворюванням. *Стратегічні орієнтири розвитку науки, освіти, технологій і суспільства*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 5 листопада 2022 р.): у 2 ч. Біла Церква: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 9-10.

3.6. Pastryk T. Conceptual models of relatives expressed emotion towards service users with gastrointestinal disease. *International scientific innovation in human life. Proceeding of the 12 th International Scientific and Practical Conference*. Manchester, United Kingdom. 8-10 June, 2022 Manchester. P. 548-558.

3.7. Chopiak V. V., Kovpak A. V., Pastryk T. V., Mishchenko I.V. Changes in indicators of Fibrinolysis and Proteolysis in Rats with Spontaneous Hypertension During Treatment with Ramipril. *Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference “Scientific Research in the modern world”*(January 12-14, 2023). Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. P. 48-55.

3.8. Chopiak V. V., Kovpak A. V., Pastryk T. V., Mishchenko Changes in lipid peroxidation activity in rats with congenital hypertension during candesartan

treatment. *Proceeding sof the 4th International Scientificand Practical Conference.* (18-20 January, 2023). Osaka, Japan. P. 29-40.

4. Навчальний посібник

4.1. Засекіна, Л. В., Пастрик Т. В.. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб. для студ. мед. училищ, коледжів, академії та ін-тів медсестринства. 2-е вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2018. 216 с.

10. Відповідність дисертації вимогам пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р., № 1197.

Науковий рівень та повнота дисертаційної роботи відповідають вимогам МОН України щодо дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук (п.7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою КМУ №1197 від 17.11.2021 р.), оскільки наведені в ній науково обґрунтовані результати у сукупності вирішують актуальну наукову проблему вивчення емоційної експресивності із боку родичів та медпрацівників стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту та її ефекту на управління хворобою та якість життя осіб із цим діагнозом.

Представлена робота є завершеною, цілісною кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачкою самостійно, містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати, які мають практичну та теоретичну цінність та підтверджуються відповідними документами, що засвідчують проведення здобувачкою досліджень; містить обґрунтовані висновки на основі одержаних достовірних результатів, характеризується єдністю змісту та відповідає принципам академічної доброчесності.

Використання в роботі текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

Оформлення дисертаційної роботи відповідає існуючим вимогам.

Рекомендація докторської дисертації до захисту.

Вважати, що дисертаційна робота здобувачки Пастрик Т.В. «Психологічні основи емоційної експресивності стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту», подана на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук, є завершеним науковим дослідженням, яке за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук (Постанова Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 р.) та наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Рекомендувати дисертаційну роботу Пастрик Т.В. «Психологічні основи емоційної експресивності стосовно осіб із хронічними захворюваннями шлунково-кишкового тракту» до подання у спеціалізовану вчену раду з захисту докторських дисертацій зі спеціальностей 19.00.01 – загальна психологія, історія психології, 19.00.04 – медична психологія.

Рецензент

завідувач кафедри вікової та педагогічної психології,
д. психол. н., професор

Ярослав ГОШОВСЬКИЙ

Рецензент

професор кафедри вікової та педагогічної психології,
д. психол. н., професор

Жанна ВІРНА

Рецензент

завідувач кафедри загальної та клінічної психології,
д. психол. н., доцент

Олена ЖУРАВЛЬОВА

Головуюча на засіданні

завідувач кафедри загальної та клінічної психології,
д. психол. н., доцент

Олена ЖУРАВЛЬОВА

Секретар

лаборант кафедри,
к. психол. н., доцент

Дмитро ВЛАСЮК

С. Вікент, О. Журавльової, Д. Власюка
Власюк Д.В.